

श्री.जयदिप डाकरे सर

श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सहावी (3 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

१५

बालसभा

B93QUH

बालसभा या उपक्रमाचे नियोजन, कामाचे स्वरूप, कार्यक्रमात विविधता कशी आणता येईल, याबाबत विद्यार्थ्यांना कल्पना यावी, मार्गदर्शन मिळावे यासाठी या पाठाचे आयोजन आहे.

तुम्हांला हे आठवते का ?

वाचा व समजून घ्या. टेस्ट दोन दिवसात..

- इयत्ता पाचवीमध्ये असताना तुमच्या शाळेत कोणकोणत्या बालसभा झाल्या होत्या ?
- त्या सभांसाठी वर्गातील कोणकोणत्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला होता ?
- बालसभांमध्ये तुम्ही सहभाग घेतला होता का ?
- बालसभांमध्ये तुम्ही सहभाग घेतला असेल, तर बालसभांची तयारी तुम्ही कशी केली होती ?

पाळंदूर शाळेतील इयत्ता सहावीच्या वर्गाची बालसभा संपन्न झाली. वर्गशिक्षिकेने मुलांना कामे वाटून दिली होती. विद्यार्थ्यांना आवडीचे काम करायला मिळाल्याने त्यांच्यात उत्साह होता. प्रत्येक विद्यार्थ्याने आपली भूमिका व्यवस्थित पार पाडली. त्यामुळे अतिशय नियोजनबद्ध झालेल्या बालसभेचे सगळ्या शाळेने कौतुक केले. पाहूया तरी कशी झाली ही बालसभा.

नीता : २८ नोव्हेंबर महात्मा जोतीराव फुले यांची पुण्यतिथी व ६ डिसेंबर डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन या निमित्ताने ही बालसभा आयोजित केली आहे. या बालसभेचे नियोजन इयत्ता सहावीच्या वर्गाकडे आहे. माझा वर्गमित्र कुणाल याने या बालसभेचे अध्यक्षस्थान स्वीकारावे अशी मी वर्गाच्या वतीने त्याला विनंती करते. शाळेच्या मुख्याध्यापिका, सर्व शिक्षक व आजच्या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष यांनी मंचावर स्थानापन्न व्हावे,

तन्वी : यापुढील कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन मी करणार आहे. आता आपण या दोन थोर व्यक्तींचे विचार, त्यांचे कार्य, त्यांच्या जीवनातील काही प्रसंग याबाबत ऐकूया. इयत्ता पाचवीच्या वर्गातील अन्वर आपले विचार मांडेल.

- खालील माहिती अक्षर वापरून लिहा.
  - एक संख्या व 3 यांची बेरीज.
  - एका संख्येमधून 11 वजा केले तर येणारी वजाबाकी.
  - 15 आणि एक संख्या यांचा गुणाकार.
  - एका संख्येची चौपट 24 आहे.
- खालील समीकरणाची उकल काढण्यासाठी समीकरणाच्या दोन्ही बाजूंना कोणती क्रिया करावी लागेल, ते पाहा.
  - $x + 9 = 11$
  - $x - 4 = 9$
  - $8x = 24$
  - $\frac{x}{6} = 3$
- खाली काही समीकरणे आणि चलाच्या किमती दिल्या आहेत. त्या किमती दिलेल्या समीकरणाच्या उकली आहेत का ते ठरवा.

क्र.	समीकरण	चलाची किंमत	समीकरणाची उकल (आहे/नाही)
1	$y - 3 = 11$	$y = 3$	नाही
2	$17 = n + 7$	$n = 10$	
3	$30 = 5x$	$x = 6$	
4	$\frac{m}{2} = 14$	$m = 7$	

समजून घ्या..

Std - Sixth Sub - Maths (Semi)

- Rewrite the following using a letter.
  - The sum of a certain number and 3.
  - The difference obtained by subtracting 11 from another number.
  - The product of 15 and another number.
  - Four times a number is 24.
- Find out which operation must be done on both sides of these equations in order to solve them.
  - $x + 9 = 11$
  - $x - 4 = 9$
  - $8x = 24$
  - $\frac{x}{6} = 3$
- Given below are some equations and the values of the variables. Are these values the solutions to those equations?

No	Equation	Value of the variable	Solution (Yes/No)
1	$y - 3 = 11$	$y = 3$	No
2	$17 = n + 7$	$n = 10$	
3	$30 = 5x$	$x = 6$	
4	$\frac{m}{2} = 14$	$m = 7$	

read and understand.

“No, no!” said the innkeeper. “That is not good for our reputation. But I have an idea – a very clever idea ! I have this magic herb. I bought it long ago. Whoever eats this herb forgets something. We will cook a good meal for this fellow and add the magic herb to it. Then he is sure to forget some of his merchandise here tomorrow.”

“How clever you are!” exclaimed the wife. “Yes, what else can he forget? He has just his merchandise with him. Maybe he will forget all of it and leave it behind here. It will surely be ours tomorrow!”

So that’s what the greedy couple did. They cooked a tasty meal for their customer and added the magic herb to it. The poor merchant did not suspect anything. He thanked the innkeeper for the good meal and went to bed.

The next morning, as soon as the innkeeper and his wife woke up, they went to the merchant’s room! But alas! The merchant was not there. The room was empty.

“What’s this? There’s no one here. And where’s the bag of merchandise? That, too, is gone!”

“Let’s check. The magic of the herb is quite strong. He must have forgotten something. He must have left something behind!”

The innkeeper searched in every nook and corner of the room but he couldn’t find anything. “How come he forgot nothing? I can’t believe it!” said he.

Suddenly the wife slapped herself on the forehead. “We were so foolish! He has certainly forgotten something! HE HAS FORGOTTEN TO PAY US!”

The innkeeper never used the magic herb again!

- A Japanese folk-tale
read and understand.

६. जनपदे आणि महाजनपदे

मगध साम्राज्याचे नंद राजे : इ.स.पू. ३६४ ते इ.स.पू. ३२४ या काळात मगध साम्राज्यावर नंद राजांची सत्ता होती. एका मोठ्या साम्राज्याला आवश्यक अशी शासनव्यवस्था नंद राजांनी निर्माण केली. पायदळ, घोडदळ, रथदळ आणि हत्तीदळ असे चतुरंग सैन्य त्यांच्या पदरी होते. त्यांनी वजनमापांची प्रमाणित पद्धत सुरू केली.

नंद घराण्याच्या शेवटच्या राजाचे नाव धनानंद असे होते. त्याच्या काळापर्यंत मगध साम्राज्याचा विस्तार पश्चिमेकडे पंजाबपर्यंत झाला होता. धनानंदाच्या कारकिर्दीत चंद्रगुप्त मौर्य या महत्त्वाकांक्षी तरुणाने पाटलिपुत्र जिंकून घेतले, नंद राजवटीचा शेवट केला आणि मौर्य साम्राज्याचा पाया घातला.

पुढील पाठात आपण मौर्य साम्राज्याच्या उदयाच्या काळात भारताच्या वायव्य आणि पश्चिम भागावर झालेली परकीय आक्रमणे यांची माहिती करून घेऊ. तसेच मौर्य साम्राज्याची सविस्तर माहिती घेऊ.

वाचा व समजून घ्या.प्रश्न तयार करा.

ऑनलाईन टेस्ट

सांगा पाहू.

आकृती ६.५ : विविध खाद्यपदार्थ

आकृती ६.५ चे निरीक्षण करून प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- आपल्या आहारामध्ये कोणकोणत्या गोष्टी असतात ?
- वरीलपैकी कोणते पदार्थ मांसाहार या गटात येतात ?
- यांपैकी कोणते पदार्थ जलचरांपासून बनवले असावेत ?

भौगोलिक स्पष्टीकरण.

आपल्यापैकी अनेकजण आहारामध्ये मासे खातात. मासे आपल्याला नदी, तलाव, महासागर यांतून मिळतात. नदी व तलाव यांच्यापेक्षा महासागरातून मिळणाऱ्या माशांचे प्रमाण खूप जास्त असते. समुद्री जीव पकडण्याचे काम जगभर मोठ्या प्रमाणावर चालते. मानवाच्या प्राचीन व्यवसायांपैकी हा एक व्यवसाय आहे. आहार हे जरी यामागचे मुख्य कारण असले तरीही औषधनिर्मिती, खतनिर्मिती, संशोधन इत्यादींसाठी या जीवांचा वापर होतो. भारतामध्ये प्रामुख्याने कोळंबी, तिसरे, खेकडे, सुरमई, बांगडा, पापलेट, मोरी (शार्क), रावस इत्यादी समुद्री जीव खाल्ले जातात. जगाचा विचार करता यात आणखी प्रजातींची भर पडते.

मानवी शरीराला लागणाऱ्या काही महत्त्वाच्या जीवनसत्त्वांचा पुरवठा माशांच्या सेवनातून होतो.

ज्या देशांना सागरी किनारा लाभला आहे व इतर व्यवसायांची कमतरता आहे अशा देशांतील लोकांचे जीवन पूर्णतः सागरावर अवलंबून असते. उदा., मालदीव, मॉरिशस, सेशल्स बेटे इत्यादी.

वाचा व समजून घ्या.

सराव

सांगा पाहू !

९.७ : बागेत खेळणारी मुले

बागेतील फुलपाखराच्या मागे धावताना तुम्ही एका निश्चित मार्गावरून किंवा एकाच दिशेने धावता का ?

नक्कीच नाही. फुलपाखरू सतत एका फुलावरून दुसऱ्या फुलावर जाते. त्याच्या गतीला कोणतीही निश्चित दिशा नसते. अशा गतीला 'यादृच्छिक गती' म्हणतात.

फुटबॉलच्या खेळातील खेळाडूंची गतीसुद्धा याच प्रकारची असते. रांगणारे बाळ, भटकी जनावरे या सर्वांची गती यादृच्छिक असते.

ज्या गतीची दिशा व चाल सतत बदलत असते, त्या गतीला यादृच्छिक गती म्हणतात.

चाल

एक बस सोलापूर ते पुणे असे सुमारे दोनशे किलोमीटर अंतर पाच तासांत पार करते, तर बस एका तासात किती अंतर पार करते ?

हे उदाहरण सोडवताना आपण पार केलेले अंतर आणि ते अंतर पार करण्यास लागणारा वेळ यांचे गुणोत्तर काढतो.

या गुणोत्तरावरून आपल्याला बसने एकक कालावधीत पार केलेले अंतर मिळते.

एकक कालावधीत वस्तूने पार केलेल्या अंतरास त्या वस्तूची चाल असे म्हणतात.

$$\text{चाल} = \frac{\text{पार केलेले अंतर}}{\text{अंतर पार करण्यास लागणारा वेळ}}$$

एकक : किलोमीटर / तास, मीटर / सेकंद

हे नेहमी लक्षात ठेवा.

एखादी वस्तू गतिमान असताना तिला एकाच प्रकारची गती असेल असे नाही.

आपण काय शिकलो ?

- गतिमान वस्तू सतत जागा बदलत असतात.
- रेषीय, रेषीय एकसमान आणि रेषीय असमान, आंदोलित, वर्तुळाकार, नियतकालिक आणि यादृच्छिक हे गतीचे विविध प्रकार आहेत.
- एकक कालावधीत वस्तूने पार केलेल्या अंतरास त्या वस्तूची चाल म्हणतात.
- एक विशिष्ट अंतर पार करण्यास किती वेळ लागेल, हे त्या वस्तूच्या चालीवर अवलंबून असते.

वाचा व समजून घ्या.

9.

Motion and Types of Motion

9.7 : Children playing in a garden

Can you tell?

While chasing a butterfly in a garden, do you run along a definite path or in the same direction all the time? Not really.

A butterfly constantly flits from one flower to another. There is no definite direction to its motion. Such motion is called **random motion**.

The motion that changes its direction and speed continually is called **random motion**.

The motion of the players in a game of football is also of this type. The motion of a crawling baby or a wandering animal is also random motion.

Speed

A bus covers the distance of about two hundred kilometres from Solapur to Pune in five hours. How much distance does the bus cover in one hour?

While solving this example, we take the ratio of the distance traversed and the time required to traverse that distance.

From this ratio, we come to know the distance traversed by the bus in one unit of time.

The distance traversed by an object in unit time is called the speed of that object.

$$\text{Speed} = \frac{\text{Distance traversed}}{\text{Time required for traversing the distance}}$$

Unit of speed : kilometre/hour, metre/second

Always remember...

A moving object may not have only one type of motion.

What we have learnt–

- Objects in motion are those that change their position continuously.
- The various types of motion are linear, uniform linear, non-uniform linear, oscillatory, circular, periodic and random motion.
- The distance traversed by an object in unit time is called its speed.
- The time required to traverse a certain distance depends on the speed of the object.

Read and Understand.

रियाज

खोजबीन

भारतीय स्थानीय समय के अनुसार देश-विदेश के समय की तालिका बनाओ ।

धूप-छाँव जीवन का हिस्सा, कभी उजाला, कभी अँधेरा,
रात हो चाहे जितनी लंबी, उसका भी है अंत सवेरा ।
समय एक-सा कभी न रहता, थोड़ा धीरज धरना जी,
तूफ़ाँ तो आते रहते हैं, इनसे भी क्या डरना जी ।

देह-अभिमान के कारण, देखो कितनी महामारी है,
सबको सच्ची राह दिखाना, अपनी जिम्मेदारी है ।
आत्मज्ञान के दीप जलाकर, दूर अँधेरा करना जी,
तूफ़ाँ तो आते रहते हैं, इनसे भी क्या डरना जी ।

मैंने समझा

समझो।

इयत्ता सहावी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

14. आता उजाडेल	Click Here
15. बालसभा	लवकरच
16. सफर मेट्रोची	लवकरच
17. दुखणं बोटभर	लवकरच
18. बहुमोल जीवन	लवकरच

इयत्ता सहावी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

6. जनपदे आणि महाजनपदे	Click Here
7. मौर्यकालीन भारत	लवकरच
8. मौर्य साम्राज्यानंतरची राज्ये	लवकरच

इतर विषय टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.

Subscribe